14
15
9
38
140

Actum in Curia Regia Varsaviensi Die Vigesima Octava Mensis Maij Anno Domini Millesimô Septingentesimô Nonagesimô Primô.

AD Officium & Acta præsentia Castrensia Capitanealia Varsaviensia personaliter veniens Magnificus Antonius Siarczyński Sacræ Regiæ Majestatis & Comitiorum Ordinariorum Generalium atque Confæderationis Generalis Regni Secretarius, Eidem Officio & Actis illius Constitutionem Infrascriptam obtulit, & ad Ingrossandum in Acta præsentia porrexit tenoris talis. ==.

SEYMIKI

I.

Co do mieysca Seymików.

1*mo*. NA każdy Seymik iedno Miasto, a w Mieście iedno mieysce do Seymikowania raz na zawsze naznaczamy.

2*do*. Takowe Konstytucyine dla Seymików Miasta, i w nich mieysca na końcu rozdziału tego o Seymikach spisane kładziemy.

3*tio*. Gdyby przypadek iaki zniszczył Miasto, lub w nim mieysce Seymikom przeznaczone, Kommissya Woiewódzka lub Powiatowa, pod którey wydziałem to Miasto zostawać będzie, doniesie o tym Straży, i razem poda inne naydogodnieysze dla Seymików mieysce. Straż tak podane sobie mieysce oznaczy, i obwieści za Uniwersałem Królewskim.

4*to*. Mieysce tak oznaczone służyć nie ma Seymikom tylko docześnie: skoro bowiem mieysce Konstytucyine restaurowane będzie, Kommissya Woiewódzka lub Powiatowa doniesie o tym Straży, która obwieścić powinna za Uniwersałem Królewskim powrot Seymików do Konstytucyinego mieysca.

5*to*. Na śrzodku mieysca Seymikom przeznaczonego ma bydź Stół i to będzie mieysce Koła porządkowego.

6*to*. Przygotowanie mieysca Seymikowego do porządku, w iakim odtąd Seymiki odprawiać się powinny, tudzież opatrzenie potrzeb wszelkich do Koła porządkowego, i Elekcyi przez wota sekretne, należeć ma do Kommissyi Woiewódzkiey lub Powiatowey. Skromny iey na to wydatek powrócą Obywatele przez dobrowolną składkę.

II.

Co do czasu Seymikom wyznaczonego.

1mo. Seymikom Elekcyinym Poselskim i Kommissarzów Woiewódzkich lub Powiatowych Termin co lat dwie dzień Ośmnasty w Miesiącu Sierpniu wyznaczamy, poczynaiąc w Roku przyszłym 1792.

2do. Seymikom Deputackim i Gospodarskim co rok dzień Czternasty w Miesiącu Lutym.

3tio. Seymikom Relacyinym po Seymie Ordynaryinym nazaiutrz po skończonych Seymikach Deputackich lub Gospodarskich.

4to. Po każdym zaś odbyciu Seymu gotowego, ieżeli naydaley we dwa Miesiące nie będzie przypadał Seymik naypierwszy dla zdania Relacyi Posłom; tedy takim Seymikom Relacyinym w tygodni ośm termin oznaczamy. A gdyby termin tych Seymików Relacyinych miał zabierać czas Seymu gotowego nowo zwołać się maiącego: na ten czas z dwoch lub trzech odbytych zwołań Seymu gotowego zdadzą Posłowie Relacyą na naypierwszym Seymiku.

5to. Wiele razy zaś Urząd Elekcyiny wakować będzie, wybor na ten Urząd na naypierwszym z tych Seymiku następować powinien.

6to. Każdy Seymik podług ustawy swoiey w terminie sobie naznaczonym odprawiać się będzie z mocy Prawa samego, choćby nawet Uniwersałów nie było.

III.

Co do czasu Sessyi Seymikowych.

1mo. Seymiki tak na dniu pierwszym, iako i następne Sessye o godzinie Dziewiątey z rana zaczynać się maią.

2do. Przed zaczęciem Seymiku o godzinie pół dodziewiątey, we wszystkie Dzwony będących Kościołów mieyscowych, Prezyduiący uderzyć każe: które Dzwonienie trwać ma, aż do godziny dziewiątey, a w przeciągu dzwonienia tego odprawiać się będzie Msza Swięta dla Seymikuiących.

3tio. Sessye Seymikowe trwać powinny do godziny trzeciey po południu, wyiąwszy przypadek, gdyby się iednomyślnie zgodzono na prędsze solwowanie. Powinna iednak dłużey trwać Sessya iak do trzeciey, gdyby tego dokończenie wotowania wyciągało.

4to. Sessye nie mogą bydź solwowane na dłużey, iak na dzień następny, w dnie Swięte, po odprawionym nabożeństwie, Sessya zaczynać się będzie.

IV.

Co do Osób mieysce i Głos na Seymikach maiących.

Mieysce i głos na Seymikach maią w swoim Powiecie Szlachta:

1mo. Wszyscy Dziedzice Szlachta, iakikolwiek z swego Dziedzictwa Ziemskiego, i z Possessyi swoich Dóbr teyże natury *in potioritate* mianych Podatek do Skarbu Rzeczypospolitey opłacaiący. Tudzież za życia Rodziców ich Synowie nie wydzieleni.

2do.

2do. Bracia rodzeni po Oycu Dziedzictwo maiący, ieszcze niedzielni.

3tio. Zastawnicy Szlachta ci tylko, którzy z swych Possessyi opłacaią podatku Dziesiątego Grosza Złotych sto.

4to. Szlachta Possessorowie dożywotni, którzy z Dóbr Ziemskich podatku Rzpltey Dziesiątego Grosza opłacaią Złotych sto.

5to. Szlachta w Służbie Woyskowey będąca, Possessye w własnych Ziemiach lub Powiatach Prawem za dostateczne uznane maiąca, w czasie pokoiu urlopowani *respectivè* od swoich Kommend.

6to. Każda Possessya w zwyż wyrażonych Punktach wyszczególniona rozumieć się ma za Prawną, gdy przed Rokiem urzędownie nabyta i aktualnie posiadana będzie.

V.

Co do Osób głosu na Seymikach nie maiących.

Głosu na Seymikach nie maią:

1mo. Nayprzód Szlachta, którzy nie będą mieli któreykolwiek aktualney Possessyi, w Prawie teraźnieyszym o Seymikach wyszczególnioney.

2do. Szlachta na Gruntach bądź Królewskich, Duchownych, lub Ziemskich, choćby Prawem Dziedzicznym siedząca, ale władzy Zwierzchniey prywatney podległa, czyli też do opłacenia Czynszu, Daniny, albo do iakieykolwiek prywatney posługi, z Gruntu komu obowiązana.

3tio. Szlachta Grunta Ordynackie, choć Dziedzictwem posiadaiąca, lecz z tychże Gruntów do służby prywatney Ordynackiey obowiązana.

4to. Szlachta Dzierżawcy Arendowni.

5to. Nie maiący Lat ośmnastu skończonych.

6to. *Crimine notati* po kondemnacie lub Dekrecie, choćby nie ostatecznym.

VI.

Kto może bydź Kandydatem do Elekcyi.

Kandydatem do Elekcyi będzie:

1mo. Do Urzędów Elekcyinych, a zatym wszelkich Funkcyi kto z dziedzicznych Possessyi, iakikolwiek do Skarbu Rzplitey płaci podatek.

2do. Z Woyskowych Szlachta w aktualney służbie będąca, Possessye Dziedziczne maiąca, po wysłużeniu osobistym lat sześciu w Woysku Rzpltey, do Funkcyi tylko Poselskiey obrani bydź mogą, pod który obowiązek do wyboru na rzeczoną Funkcyą nie maią podpadać ci, ktorzy iuż funkcyą publiczną odbyli.

VII.

Kto nie może bydź obranym.

Nie może bydź obranym:

1mo. Kto nie iest obecnym na Seymiku.

2do. Kto nie ma skończonych lat dwudziestu trzech.

3tio. Kto ani razu nie był na Funkcyi Publiczney, albo ieszcze nie był Kommissarzem Porządkowym Woiewódzkim lub Powiatowym przez zupełne lat dwa.

4to. Kto nie iest uwolniony *à Scartabellatu.*

5to. Na kim w Sprawie Cywilney zarzucona iest Kondemnata.

VIII.

Co do sposobu podawania się na Kandydatów do Elekcyi.

Chcący bydź obrany do Funkcyi lub Urzędu będzie miał wolność, albo w Kancellaryi oświadczyć przed Seymikiem chęć swoią albo przez pismo na Seymiach przed zagaiaiącym. Co iednak nie ma wiązać żądania Seymikuiących w wyborze nawet nie podaiących się za Kandydatów.

IX.

Co do porządku początkowego Seymików.

1mo. Dniem pierwey przed czasem Seymikom z Prawa oznaczonym, Kommendy Woyska Rzplitey ustąpić powinny z Miasta Seymikom przeznaczonego, i nie pierwey do niego powrócić aż po skończonych Seymikach; co się nie ma ściągać do Miasta Rezydencyi Królewskiey, do Fortec Rzplitey, iako też i Prezydyów Trybunalskich.

2do. W czasie i mieyscu przez Prawo teraźnieysze dla Seymików oznaczonym, Senatorowie, Urzędnicy Narodowi i mieyscowi, Kommissarze Woiewódzcy lub Powiatowi, Ex-Posłowie i Ex-Deputaci, nakoniec Obywatele Rangi Woyskowey wyższego Sztabu aż do Majora *inclusive*, zasiądą w Koło stołu postawionego na śrzodku mieysca Seymikowego i tym sposobem zrobią koło Porządkowe.

3tio. Senator mieyscowy pierwszy w porządku, lub w niebytności Senatora, Urzędnik pierwszy w porządku Seymik zagaiać i prezydować będzie, a w niebytności Urzędnika Kommissarz Woiewódzki lub Powiatowy także pierwszy z porządku, a gdyby i tego nie było, tedy ten przytomny, który Funkcyą publiczną odbył nayprzód Ex-Poseł, zachowuiąc między Ex Posłami w tym porządek, kto pierwey był na Funkcyi i wiakim porządku umieszczony był w *Laudum*, w nieprzytomności zaś Ex Posła, pierwszy Ex-Deputat, między Ex-Deputatami ten sam porządek pierwszeństwa zachowany bydź ma, iaki iest dla Ex Posłów przepisany; naostatek ilekroćby żadnego z tych nie było, Obywatel naystarszy w wieku Seymik zagaiać i prezydować będzie.

4to. Gdyby który z tych obecnie przytomny w mieyscu Seymikowania, Seymiku zagaiać niechciał w mieyscu i w czasie z Prawa naznaczonym, albo gdyby sam był Kandydatem do Funkcyi lub Urzędu w zamiarze Elekcyi będącego, wtedy pierwszy po nim w porządku według Prawa Seymik zagaiać i prezydować będzie.

5to. Po zagaieniu, wezwie iednego z Obywatelów do przeczytania donośnym głosem Prawa tego o Seymikach.

6to. Kommissya Woiewódzka lub Powiatowa odda do rąk Prezyduiącego Xięgę Ziemiańską spisaną podług przepisów osobnego na to Prawa.

7mo.

7mo. Kancellarye oddadzą Prezyduiącemu Regestr Kandydatów do przypadaiącey Elekcyi, ieżeli się którzy z Obywatelów w Kancellaryi zapisali; w tymże czasie Obywatele, którzy będą chcieli być umieszczonemi w liczbie Kandydatów, a w Kancellaryi nie zapisali się, oświadczą żądanie swoie na piśmie, które Prezyduiącemu oddadzą.

8vo. Po czym Prezyduiący ogłosi Regestr wszystkich Kandydatów.

X.

Co do Rugów Osób Koła Porządkowego i Kandydatów.

1mo. Po odbyciu tego pierwszego Seymikowania Obrządku, ieżeli kto z Seymikuiących ma Obiekcye do uczynienia przeciw Prezyduiącemu, Osobom Koło Porządkowe składaiącym, lub Kandydatom, ma ie podać na piśmie Prezyduiącemu.

2do. Gdyby sam Prezyduiący był pod Obiekcyą, wtedy aż do czasu ułatwienia oney ustąpić powinien mieysce prezydencyi pierwszemu w porządku, przeciwko któremu Obiekcyi nie ma.

3tio. Jeżeli Obiekcye iakie nie ułatwione zostaną, Prezyduiący wespoł z Osobami w Kole porządkowym zasiadaiącemi (wyiąwszy Kandydatów, i tych, co są pod Obiekcyą) rozwiązywać będą, podług Praw w Rozdziale tym o Seymikach zawartych, ważność każdey z osobna Obiekcyi *unanimitate, vel pluralitate votorum* przez sekretne kreski.

XI.

Co do Elekcyi Marszałka Seymikowego i Assessorów w Koronie, oraz Assessorów w Litwie.

1mo. Po odbytych Rugach takowych co do Osób Koła porządkowego i Kandydatów, Prezyduiący w Koronie przystąpi nieodwłocznie do Elekcyi Marszałka Seymikowego i sześciu Assessorów.

2do. W Wielkim Xięstwie Litewskim Prezyduiący pierwszy w porządku, podług powyższego Prawa Przepisów, będzie oraz Marszałkiem Seymikowym; Urzędu zaś iego obowiązki też same będą, które Prawem teraźnieyszym są przepisane dla Marszałka Seymikowego w Koronie.

3tio. Marszałek Seymikowy w Litwie, po odbytych Rugach Osób Koła Porządkowego i Kandydatów, przystąpi nieodwłocznie do Elekcyi sześciu Assessorów.

4to. Marszałek Seymikowy i Assessorowie w Koronie, tudzież Assessorowie w Litwie wybierani będą z Osob w Kole Porządkowym zasiadaiących, wyiąwszy Senatorów i Kandydatów.

5to. Sposob Elekcyi Marszałka Seymikowego i Assessorów w Koronie iest następuiący: Na stole Koła Porządkowego postawione będzie naczynie, otwor z góry maiące i suknem okryte; w to naczynie włoży Prezyduiący tyle gałek, ile będzie w Kole Porządkowym Osób takich, których Prawo wybierać pozwala na Marszałka Seymikowego i Assessorów. Między temi gałkami, które wszystkie iedney wielkości i kształtu być powinny, siedm będzie gałek odmiennego koloru. Prezyduiący czytać będzie koleyno Imiona Osób Koła Porządkowego według Prawa spisane, a w tymże czasie Dziecię ciągnąć będzie gałki z wyż rzeczonego naczynia. Na każde przeczytane Imie wyciągniona

gałka biała będzie *nullitatis*, gałka zaś odmiennego koloru pierwsza Marszałka Seymikowego oznaczy, inne zaś sześć, sześciu Assessorów tym porządkiem zasiadaiących, iakim gałki wyciągnione będą.

6to. Ten sam sposób służyć ma i Wielkiemu Xięstwu Litewskiemu, co do Elekcyi sześciu Assessorów, z tą tylko różnicą: iż Prezyduiący liczony nie będzie między Osobami z Koła Porządkowego do wyboru na Assessorów Prawo maiącemi. Gałek zaś odmiennego koloru ma być sześć tylko, z których pierwsza wyciągniona pierwszego Assessora, inne zaś pięć, pięciu z kolei idących Assessorów oznaczą.

7mo. Wybrani Marszałek Seymikowy i Assessorowie w Koronie, tudzież Assessorowie w Litwie wykonaią Przysięgę przed Prezyduiącym na Rotę niżey przepisaną, Marszałek zaś Seymikowy w Litwie, wykona Przysięgę na tęż Rotę przed pierwszym w porządku po sobie.

8vo. Tak wybrani i przysięgli Marszałek Seymikowy z Assessorami w Koronie, tudzież Assessorowie w Litwie, odbywać maią powinności Urzędowania swego na wszystkich Seymikach, które w iednym terminie podług Prawa przypadłe, koleyno ieden po drugim następować będą.

9no. Gdyby Marszałek Seymikowy w Koronie dla słabości zdrowia, lub inney iakiey przyczyny nie mógł, albo nie chciał odbywać powinności, Prawem sobie przepisanych, wtedy pierwszy w porządku Assessor mieysce iego zastąpi.

XII.

Co do sposobu oraz porządku Elekcyi i Wotów sekretnych.

1mo. Przed przystąpieniem do Elekcyi, Marszałek Seymikowy czytać każe w porządku deliberacyi Uniwersał z Propozycyami, tudzież przyłączone do nich Proiekta od Króla i Straży przysłane na Seymik Poselski.

2do. Seymikuiący wszyscy na Parafie, podzieleni, wyiąwszy Osoby w Kole Porządkowym umieszczone, otaczać będą Koło Porządkowe, czego dozierać maią nayniżsi z porządku Urzędnicy mieyscowi.

3tio. Ktoby z Kandydatów odstępował swey pretensyi, oświadczyć to ma na piśmie, które Marszałkowi Seymikowemu odda, lecz po rozpoczętey Elekcyi przez wotowanie, iuż nie wolno będzie żadnemu z Kandydatow odstępować swey pretensyi.

4to. Marszałek Seymikowy przeczyta głośno Regestr Kandydatów do przypadaiącey Elekcyi, z wyrażeniem tych, ktorzy albo z mocy Prawa na rugach Koła Porządkowego od Kandydacyi są oddaleni, albo sami dobrowolnie pretensyi swoiey w podanym piśmie zrzekli się.

5to. Tak przeczytawszy Regestr pozostaiących Kandydatow, głośno zapytywać będzie po trzykroć o zgodę na każdego z osobna Kandydata, na którego iednomyślna nastąpi zgoda, tego z Assessorami zakonnotuie. Gdyby zaś nie było iednomyślney zgody na ktorego z Kandydatów, wtenczas na żądanie choćby iednego tylko z Seymikuiących oświadczone na piśmie, i do rąk Marszałka Seymikowego oddane, przystąpić powinien do Elekcyi *per Vota secreta* na wszystkich Kandydatow.

XIII.

Sposób i porządek Elekcyi per Vota secreta *będzie następuiący.*

1mo. Przy stole Koła Porządkowego, tuż przy mieyscu, które Marszałek Seymikowy zasiada, stać będzie naczynie Elekcyine.

2do.

2do. Naczynie to podzielone być ma przegrodą wewnętrzną na dwie połowy, z których iedna czarno pomalowana będzie z napisem *negativè*, druga biało z napisem *affirmativè*. Z przedniey strony naczynia tego u dołu ma być dwoie zamczystych drzwiczek, iedne do czarney, drugie do białey połowy. Z teyże strony u góry będzie otwor, w ktory włożona ręka rzucić może gałkę do czarney lub białey połowy. Naczynie to wewnątrz ma być suknem wybite.

3tio. Gałki do wotowania będą wszystkie iedney wielkości, kształtu, i koloru; liczba zaś ich odpowiadać będzie liczbie Seymikuiących w Powiecie.

4to. Naczynie Elekcyine publicznie otwarte i próżne okazane, zamknięte zostanie. Klucz od iednych drzwiczek będzie przy Marszałku Seymikowym, od drugich przy ostatnim z porządku Assessorze.

5to. Kandydaci podawani będą do Elekcyi następuiącym sposobem: Imiona wszystkich Kandydatów na osobnych i równych kartkach zapisane, wrzucone będą do naczynia suknem okrytego. Z tego naczynia Dziecię wyciągnie iedną kartkę, po czym Marszałek Seymikowy przeczyta głośno Imie Kandydata na wyciągnioney kartce zapisanego, i sam pierwszy da *Votum* swoie na przeczytanego Kandydata, a potym koleyno wzywać będzie do wotowania iednego po drugim, nayprzód z Assessorow, następnie z całego Koła Porządkowego, i każdemu przystępuiącemu do wotowania da iednę gałkę, w mieyscu gdzie stoi naczynie Elekcyine.

6to. Gdy tak wotowanie Osób Koła Porządkowego zakończone zostanie, ieden z Assessorów weźmie Xięgę Ziemiańską przez Kommissyą Woiewodzką lub Powiatową podaną, i z niey czytaiąc w porządku Parafii Imiona Seymikuiących, każdego z kolei bez opuszczenia, iednego po drugim do wotowania wzywać będzie. Drugi Assesor każdemu do wotowania przystępuiącemu dawać ma iednę gałkę w mieyscu gdzie stoi naczynie Elekcyine, inni zaś Assessorowie każdy na osobnym Papierze zapisywać będą Imiona wszystkich wotuiących, zachowuiąc ten porządek, iakim wezwani wotowali.

7mo. Gdyby w czasie, kiedy Assesor z Xiążki Ziemiańskiey po imieniu wzywać będzie do wotowania, który z Seymikuiących, w porządku wezwany do wotowania nie stawał, wtedy po minioney kolei swoiey, późniey wotować iuż Prawa mieć nie będzie.

8vo. W ciągu wotowania obiekcye czynione być maią, ieźli iakie będą przeciwko zabieraiącemu się do wotowania, które Marszałek Seymikowy wraz z Assessorami nieodwłocznie rozwiązywać będzie, według wyższego Prawa, co do niemaiących głosu na Seymikach.

9no. Zarzut niepossessyonalności lub niedostateczney według Prawa Possessyi, będzie rozwiązany dowodem Xięgi Ziemiańskiey, tak co do samey Possessyi, iako też co do gatunku i wielości oney.

10mo. Gdy tak wszyscy z Seymikuiących według Prawa Wota swoie na przeczytanego pierwszego Kandydata dadzą; Marszałek Seymikowy z Assessorami przeliczą osobno gałki *affirmativè* i osobno *negativè*: a potym przy Imieniu ogłoszonego do Elekcyi Kandydata zapiszą, każdy na osobnym u siebie papierze liczbę iednych i drugich gałek.

11mo. Po skończonym wotowaniu na pierwszego Kandydata, Dziecię sposobem wyżey opisanym wyciągnie drugą kartkę z Imieniem drugiego Kandydata, a to z naczynia, w którym Imiona wszystkich Kandydatow są złożone. Po czym Marszałek Seymikowy z Assessorami wotowanie i rachunek liczby Wotów, iak wyżey, odprawi. Tym sposobem i porządkiem Elekcya każdego Kandydata z osobna iednego po drugim odbywać się będzie.

12mo. Wotowanie na iednego Kandydata rozpoczęte ciągle odbywać się ma, i nie powinno być przerywane solwowaniem Sessyi.

13*tio.* Po skończonym zupełnym wotowaniu na wszystkich Kandydatów, Marszałek Seymikowy z Assessorami ułożą Regestr Wotów na każdego Kandydata przypadłych: Nayprzód połoŷy tego, który ma naywięcey Wotów: po nim tego, którego liczba Wotów iest naybliższa liczby Wotów pierwszego i tak wszystkich koleyno; Regestr takowy z Assessorami podpisze, głośno przeczyta, i obrane większością Osoby na mieysca Elekcyine ogłosi, a nayprzód naywięcey Wotow maiącego na pierwsze mieysce Elekcyine, po nim naywięcey maiącego Wotów na drugie, i tak daley aż do liczby mieysc w zamiarze Elekcyi będących.

14*to.* Gdyby na pierwsze, drugie, lub następne mieysce zachodziła *paritas* między Wotami Kandydatów, rozwiązanie *paritatis* na każde z osobna mieysce następować powinno tym sposobem.

15*to.* Marszałek Seymikowy zapisze na równych kartkach Imiona Kandydatów *in paritate* Wotów zostaiących, i wrzuci ie w naczynie otwór z gory maiące suknem przykryte. Z tego naczynia Dziecię wyciągać będzie kartki poiedyńczo. Imie pierwsze wyciągnione iestna pierwsze mieysce Elekcyine; Drugie na drugie mieysce, i tak daley, póki wypełnioną nie będzie liczba mieysc w zamiarze Elekcyi będących. Imiona wyciągane takim porządkiem zapisywane będą przez Marszałka i Assessorów, iakim porządkiem wyciągnione zostały. Jezli na pierwsze mieysce *paritas* między Wotami Kandydatów nie zachodzi, wtedy Marszałek naywięcey Wotów maiącego Kandydata na pierwsze mieysce Elekcyine ogłosi, a do rozwiązania *paritatis* na drugie mieysce Elekcyine przystąpi, iezli się *paritas* w następney liczbie Wotów między Kandydatami znayduie. Ta reguła zachowana być ma na wszystkie z kolei mieysca w zamiarze Elekcyi będące.

16*to.* Po takim *paritatis* rozwiązaniu Marszałek Seymikowy z Assessorami ułoży Regestr obranych Osób, tenże Regestr z Assessorami podpisze, i ogłosi.

17*mo.* Każdemu z Kandydatów wolno być bliskim świadkiem całego tego obrządku Elekcyi.

18*vo.* Zadnemu z Kandydatów nie będzie wolno ustępować komu innemu przypadłych na siebie Obywatelskich Wotów.

19*no.* Ten sposób i porządek Elekcyi służyć będzie na Seymikach do wszystkich Funkcyi i Urzędów Elekcyinych.

20*mo.* Dowodem obranych Osób na Funkcye lub Urzędy będzie *Laudum*, które Marszałek Seymikowy wraz z Assessorami podpisać winien i do Akt Kancellaryi oddać; Akt Elekcyi Posłów i ich Instrukcya w iednym *Laudum* zawarte będą. Osoby obrane maią być umieszczone w *Laudum* podług starszeństwa Urzędów.

21*mo.* Regestr tych Osób Seymikuiących, które przy wotowaniu Assessorowie zapisywali, Marszałek z Assessorami podpisze, i do Akt Kancellaryi odda.

22*do.* Obrani Deputaci, Urzędnicy, oraz Kommissarze Woiewodzcy lub Powiatowi, wykonaią nieodwłocznie w mieyscu Elekcyi przysięgę na Roty Prawem sobie przepisane.

XIV.

Co do Instrukcyi.

1*mo.* W czasie odbywanych Elekcyi, Prezyduiący, który zagaił Seymik, z Urzędnikami, którzy Assessorami nie są, oraz z temi, którzy publiczne Funkcye odbyli, Instrukcyę dla Posłów *projective* przygotuią.

2*do.*

2do. Tak zebrane Osoby roztrząsać będą Propozycye od Krola i Straży na Seymik przysłane, tudzież Proiekta w względzie Prawodawczym, oraz *desideria respectivè* Woiewodztwa, Ziemi, lub Powiatu podane od Kommissyi Woiewodzkiey lub Powiatowey i Obywatelów.

3tio. Proiekta od Kommissyi Woiewodzkiey lub Powiatowey i Obywatelów podawane być maią zaraz po obraniu Marszałka Seymikowego i Assessorów w Koronie, a po obraniu Assessorów w Litwie, i przez podaiących podpisane. Na Dniu następuiącym Proiektów do Instrukcyi podawać iuż nie wolno.

4to. Po skończoney Elekcyi Posłów, Proiekt Instrukcyi na Seymiku przeczytany będzie. Gdyby na którą część Instrukcyi iednomyślna nie zachodziła zgoda, Marszałek Seymikowy z Assessorami poda Propozycyą, ogół iedney materyi obeymuiącą.

5to. Dla odbierania Wotów na Propozycyą, Marszałek Seymikowy podzieli Obywatelów na dwie strony *inter affirmativam & negativam*, każdą z osobna stronę przeliczy za pomocą Assessorów, i *pluralitatem* ogłosi, sekretnemi Wotami Instrukcya decydowana nie będzie.

6to. Na Propozycye od Króla i Straży, Instrukcya dla Posłów temi słowy zapisana być ma: Na punkt N. Posłowie *affirmativè*, lub ieżeli Proiekt przyięty nie będzie, *negativè* zdanie swoie na Seymie dać maią. A ieżeli będzie uznany za potrzebny dodatek iaki do którego punktu, ten w Instrukcyi umieszczony być ma przy tymże Punkcie.

XV.

Co do Seymików Gospodarskich.

1mo. Na Seymiku Gospodarskim Obywatele Seymikuiący radzić maią, o potrzebach Woiewództwa, Ziemi, lub Powiatu swego, a w uradzonym celu zlecać będą Kommissyi Woiewódzkiey lub Powiatowey, przygotowanie Proiektów do Instrukcyi.

2do. Na tymże Seymiku Kommissya Woiewódzka lub Powiatowa poda obrachunek z powierzonych zawiadowaniu swoiemu funduszów szczególnych, na potrzeby Woiewództwa, Ziemi, lub Powiatu, iedynie przeznaczonych.

XVI.

Co do Seymików Relacyinych.

1mo. Na Seymiku Relacyinym Posłowie uczynią Relacyą o całym Dziele Seymu, nayprzód co do Prawodawctwa, potym co do Dezyderyów Woiewództwa, Ziemi, lub Powiatu w Instrukcyi umieszczonych.

2do. Na tymże Seymiku po skończoney Relacyi, Posłowie na Seym gotowy potwierdzeni, lub nowi obrani bydź maią, do czasu Seymu Ordynaryinego.

3tio. Posłowie nowo obierani będą: 1mo. Na mieysce Posła zmarłego. 2do. Na mieysce Posła, który Senatorem lub Ministrem został. 3tio. Na mieysce Posła, który sam od dalszego sprawowania tey Funkcyi wymawiać się będzie. 4to. Jeżeli który Poseł na Rugach Seymowych od Funkcyi Poselskiey iest oddalony. 5to. Jeżeli który z Seymikuiących, żądać będzie nowey na Funkcyą Poselską Elekcyi, i takowe żądanie na piśmie z wyrażeniem mieysca Po-

selskiego, na które nowey Elekcyi żąda, oraz z podpisem dwunastu Osób Seymikuiących Marszałkowi Seymikowemu poda.

4to. Posłowie, którzy sami dłużey w Funkcyi Poselskiey zostawać nie zechcą, maią to oświadczyć na piśmie, które Marszałkowi Seymikowemu oddadzą.

5to. Jeżeli z okoliczności przypadków wyrażonych w punkcie trzecim Artykułu tego, żadne mieysce Poselskie nie wakuie, a nikt z Seymikuiących żądania nowey Elekcyi, podług prawa, nieoświadczy, wtedy Marszałek Seymikowy z Assessorami zapisać powinni w *Laudum* potwierdzenie Posłów do Seymu gotowego.

6to. Gdyby które mieysce Poselskie wakowało przez śmierć Posła, przez postąpienie na Urząd Senatora lub Ministra, przez oddalenie Posła na Rugach Seymowych, lub nakoniec przez oświadczone na piśmie zrzeczenie się tey Funkcyi, wtedy Marszałek Seymikowy tak wakuiące mieysce Poselskie ogłosi, i do Elekcyi na toż mieysce przystąpi.

7mo. Gdyby zaś który z Seymikuiących żądał nowey Elekcyi na iedne lub wszystkie mieysca Poselskie, i to na piśmie, z podpisem dwunastu Osób Seymikuiących, podług powyższego Prawa, oświadczył: wtedy Marszałek Seymikowy przeczyta Imię Posła, na mieysce którego iest żądana nowa Elekcya, i poda Propozycyą w słowach: *Czy Poseł N. ma zostać potwierdzonym na mieyscu swoim? czyli nowa ma bydź Elekcya Posła na toż mieysce?* Podzieli Seymikuiących na dwie Strony *inter affirmativam & negativam* i za pomocą Assessorów obie Strony przeliczywszy, *pluralitatem* ogłosi. Jeżeli wola większości będzie za potwierdzeniem Posła wtedy potwierdzenie onego z Assessorami zapisze; ieżeli przeciwnie większość udecyduie nową Elekcyą na mieysce przeczytanego Posła, wtedy Marszałek mieysce to za wakuiące ogłosi, i do Elekcyi Posła na toż mieysce przystąpi.

8vo. Tym sposobem każdego Posła zosobna do Seymu gotowego potwierdzenie, lub nowa Elekcya na mieysce Poselskie, decydowana będzie.

9no. Sposób podawania się za Kandydata, oraz sposób i porządek Elekcyi *per vota secreta* ma bydź ten sam zachowany na Seymikach Relacyinych, iaki iest Prawem teraźnieyszym przepisany do wszystkich Funkcyi i Urzędów Elekcyinych.

XVII.

Co do nieważności Seymików w całym Dziele i w części.

1mo. Nieważnemi Seymiki z całym swoim dziełem i skutkiem będą: *1mo.* Seymik, który odprawiać się będzie nie w Mieście, i nie w mieyscu Konstytucyinym, albo nie w mieyscu oznaczonym według Prawa Rozdziału tego pod Artykułem pierwszym. *2do.* Seymik, na którym prezydować będzie kto inny, a nie ten, komu z mocy Prawa teraźnieyszego prezydować na Seymiku należy. *3tio.* Na którym obranie Marszałka Seymikowego i Assessorów, nie według Prawa nastąpi. *4to.* Na którym nie będzie dopuszczona Elekcya *per vota secreta*, mimo oświadczonego i podanego żądania na piśmie Marszałkowi Seymikowemu.

2do. Dzieło Seymiku w części tylko nieważne będzie, ilekroć Obywatel nie maiący Prawa podawać się do Funkcyi iakiey, lub Urzędu, wszelako na tę Funkcyą lub Urząd obrany będzie.

XVIII.

XVIII.

Co do Kar w przestępstwach przeciwko Seymikom.

1*mo*. Przestępstwa te, które Seymik nieważnym robią z całym iego dziełem i skutkiem, co się tycze Funkcyi Poselskiey należeć maią do Rugów Seymowych; ieśli się zaś tyczą innych Funkcyi Urzędów Elekcyinych, wtedy należeć będą do Trybunału, do którego zarzucaiący nieważność Seymiku powinien pozwać winnych, a Trybunał takową Sprawę rozsądzić ma, przed wszystkiemi innemi Sprawami, w Koronie z Regestru *directi mandati*, w Litwie z Regestru *Officii*.

2*do*. Za wszystkie takowe przestępstwa niszczące Seymik z całym iego dziełem i skutkiem, następne przepisuiemy kary: Na przywódzców półroku Wieży *in fundo* i odsądzenie *ab omni Activitate* na zawsze. Na wspólników zaś Wieża Górna, lub *suspensa ab omni Activitate* co do czasu, *secundum qualitatem delicti*.

3*tio*. Gdyby Prezyduiący Marszałek, lub Assessorowie przestąpili w którymkolwiek Punkcie, Prawem sobie przepisane obowiązki, każdy z nich karany bydź ma w Trybunale dwunosto tygodniami Wieży górney, i dwoma tysiącami Złotych na rzecz Delatora, na co w Koronie Regestr *directi mandati*, w Litwie *Officii*, przed wszystkiemi Sprawami wyznaczamy.

4*to*. Oddzielnie w Sądach Ziemskich tego Powiatu, Ziemi, czyli Woiewództwa, gdzie się uczynek popełnił, z Regestru Taktowego, *salva Appellatione* do Trybunału, każdy sądzony będzie. 1*mo*. Ktoby Milicyą lub kupą zbroyną gwałt Seymikowi uczynił, karany będzie pół rokiem Wieży *in fundo* i odsądzeniem *ab omni Activitate* na zawsze. 2*do*. Ktoby sprowadził Milicyą, lub kupę zbroyną do gwałtu w porę Seymików, karany bądzie Wieżą górną pół roku i zapłaceniem sześć tysięcy Złotych na rzecz Delatora. 3*tio*. Ktoby w mieyscu i czasie Seymikowania dobył Szabli zaczepnie, choć bez żadnego ranienia, karany będzie dwunasto tygodniami Wieży górney i dwoma tysiącami Złotych na rzecz Delatora. A gdyby kto był raniony, tedy tak raniący, ieśli nie w obronie, iako i pierwszy Szabli dobywaiący Kryminalnie karani bydź maią. 4*to*. Ktobykolwiek do mieysca Seymików Konstytucyinego na czas Seymików sprowadzał Obywatelów własnego czyli obcego Woiewództwa, Ziemi lub Powiatu, głosu na tychże Seymikach niemaiących, a spokoyność i porządek Seymikowania, bądź grozbą, bądź czynem mieszaiących, Przywódzcy i Wspólnicy półrokiem Wieży górney i sześcio tysiącami Złotych na rzecz Delatora, każdy z osobna karani bydź maią. 5*to*. Ktobykolwiek nie maiący głosu na Seymiku według Prawa, albo niemogący bydź Kandydatem do Funkcyi i Urzędów, wdzierał się gwałtownie do wotowania, lub Kandydacyi, karany będzie sześcio Niedzielmi Wieży górney. 6*to*. Ktoby z bronią ognistą przyszedł do mieysca Seymikowego na czas Seymików, karany będzie, dwunasto Niedzielami Wieży *in fundo*. 7*mo*. Tak wota zakupuiący, iako i przekupiony karani bydź maią odsądzeniem *ab omni Activitate* na zawsze.

5*to*. Delator chcący pozywać winnego o przestępstwo iakie przeciwko Seymikom popełnione, powinien bydź osiadły w tym Powiecie, w którym to przestępstwo popełnione będzie, powinien mieć *pignus sufficiens* wyrównywaiący przepisaney karze na przestępstwo, które zadaie. Złożyć powinien u Sądu Manifest, przez dwunastu

przytomnych Seymikuiących podpisany. Nie dowodzący podlega równey karze, iaka iest przepisana na zadane przestępstwo, a nadto powróci Stronie wszystkie koszta prawne.

XIX.

Nie będzie wolno na żadnym Seymiku nakładać na Obywatelów opłat żadnych, iakieykolwiek bądź natury i gatunku, co nie może przeszkadzać dobrowolnym składkom.

XX.

Porządek Seymików i wszelkie onych obrządki, iak są w teraźnieyszym Rozdziale przepisane, iedynym prawidłem Seymikowania będą, do którego szczególnych, a nie opisanych Prawem obrządków przydawać, pod żadnym pretextem, nie wolno. Wszystkie zaś Prawa o Seymikach poprzednie, a Prawem teraźnieyszym nieobięte, znosiemy i za niebyłe deklaruiemy.

XXI.

ROTA PRZYSIĘGI

Marszałka Seymikowego i Assessorów.

„ Ja NN. Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Tròy-
„ cy Swiętey iedynemu na to, iż Urząd Marszałka Seymikowego,
„ (*ieżeli Marszałek przysięga*) Assessora (*ieżeli Assessor przy-*
„ *sięga*) podług Prawa sprawować będę, w rozwiązaniu Obiekcyi
„ sprawiedliwość zachowam, i wszelkie obowiązki Urzędu tego,
„ Prawem przepisane, tak iak gdyby wszystkie co do słowa wypi-
„ sane, i przezemnie w tey przysiędze wymienione były, posłu-
„ sznie, wiernie i pilnie dokonam, nieuwodząc się ani przyiaźnią,
„ ani niechęcią, ani datkiem, ani nadzieią, ani boiaźnią. Tak mi
„ Boże dopomoż i niewinna męka Jego. „

Stanisław Nałęcz Małachowski Ref: W. K. Seymowy i Konfederacyi Prowincyi Koronnych Marszałek.

Kazimierz Xiąże Sapieha Generał Art: Litt: Marszałek Konfederacyi Wo Xa Litto.

Jozef Korwin Kossakowski Bisk. Jnfl. i Kurlan. Nomi. Koadiu: Biskup. Wil. Kazimierz Konst. Plater Kasztelan Generału Trockiego Deputowany do Konstytucyi z Senatu W. X. Littgo. Waleryan Stroynowski Podkomorzy Buski Poseł Wołyński z Małopolski Deputat do Konstytucyi. Jan Nepomucen Zboiński P. Z. Dobrzyń. Deput. z Prowincyi Wielkop. Tomasz Nowowieski Łowczy i Poseł Ziemi Wyszogrodzkiey Deputowany do Konstytucyi z Prowincyi Wielkopolskiey. Jzf Zabieło Poseł z Xięstwa Zmudzkiego Deputowany do Konstytucyi. Post cujus Constitutionis in Acta præsentia Ingrossationem Originale ejusdem Offerenti eidem, prævia Offici sui Quietatione est extraditum.

HERMAN *mpr.*

Legi juxta Acta Pluskwiński.

SUB EODEM ACTU.

Ad Officium & Acta præsentia Castrensia Capitanalia Varsaviensia personaliter veniens Magnificus Antonius Siarczyński Sacræ Regiæ Majestatis, & Comitiorum Ordinariorum Generalium atque Confœderationis Generalis Regni Secretarius, Eidem Officio & Actis illius Constitutionem infrascriptam obtulit, & ad ingrossandum in Acta præsentia porrexit, tenoris talis:

Xięga Ziemiańska.

W Konstytucyi Seymu teraźnieyszego, w Rozdziale o Seymikach, postanowiliśmy, że Szlachta maiący Prawo do wotowania, wzywani będą, z Xięgi, która ma się nazywać: Xięga Ziemiańska. Zapewniaiąc skutek tego postanowienia, zlecamy Kommissyom Woiewodzkim i Powiatowym w Koronie i w W. X. Litewskim, ażeby rozpatrzywszy się w Taryffach swego *respectivè* Woiewodztwa, Ziemi, lub Powiatu, przygotowali Xięgę dla każdey Ziemi lub Powiatu, maiących oddzielny Seymik osobną; w którey wszystkie teyże Ziemi lub Powiatu Parafie porządkiem Alfabetu spisane, a pod każdą Parafią także porządkiem Alfabetu Dobra wszelkie w teyże Parafii leżące, tudzież każdy Obywatel umieszczony, Possessya iego wymieniona, gatunek i wielość Podatku w osobnych Rubrykach wyszczególnione być powinny, a to podług uformowanego Schemma i Instrukcyi do niego przyłączoney. Xięga ta *ultimis Junii Anni currentis* ma być sporządzona, i przez Kommissarzów tę czynność dopełniaiących podpisana. Ktoby znaydował się w Taryffie opłacaiących Podatek, oznaczony Prawem za kondycyą do wotowania, a w Xiędze był opuszczony, będzie mogł naybrzód rekwirować Kommissyą o poprawienie omyłki, a w przypadku odmówienia, zapozwać Osoby komplet składaiące do Trybunału w Koronie z Regestru *Pænalium*, w Litwie z Regestru *Officii*. Gdyby zaś kto przeciwnie bez przyzwoitey Possessyi był umieszczony, o to *ad Instantiam* każdego Possessyonata, w tymże Sądzie Trybunalskim Osoby komplet Kommissyi składaiące do odpowiedzi pociągnione być mogą. Znaydowanie się w tey Xiędze, służyć ma każdemu Obywatelowi na Seymiku na dowód prawney iego do wotowania Possessyi. Wyięcie Extraktu z tey Xięgi każdemu bez opłaty wolne będzie. Synowie Possessyonatów, Bracia niedzielni, i dożywotni Dobr Ziemskich Possessorowie, którym Prawo do wotowania iest zabeśpieczone, powinni się stawić osobiście, lub przez Plenipotenta, przed Kommissyą Woiewodzką lub Powiatową, w czasie wyż wyrażonym na sporządzenie Xięgi Ziemiańskiey, i okazać dowodami, że im służą kondycye Prawem wyszczególnione. Także każdy Zastawnik maiący kondycyą do wotowania przepisaną, powinien przy pierwszym sporządzeniu Xięgi, w czasie na to wyznaczonym, potym zaś ilekroć w Kontrakcie Zastawnym odmiana zachodzić będzie, zawsze naydaley na dwa Tygodnie przed Seymikiem, prezentować się osobiście, lub przez Plenipotenta Kommissyi Woiewodzkiey lub Powiatowey, z Kontraktem Possessyą swoię dowodzącym, i Kwitem z Podatku przez Rok opłacanego, dla odebrania na piśmie świadectwa Kommissyi, i wpisania go w Xięgę. Gdyby tego zaniedbał, a do wotowania zabierał się, podlegać ma karze niżey przepisaney na zmyślaiących Possessye. Każdy nowy Dziedzic także naydaley na dwa

 Tygo-

Tygodnie przed Seymikiem, ma się z dowodami prezentować w Kommissyi, dla wpisania go w Regestr, a Poprzednika iego wymazania, ieżliby nie miał w teyże Ziemi lub Powiecie ihney Possessyi. Ktokolwiek maiąc swoie Possessye w różnych Woiewodztwach, Ziemiach i Powiatach, stosownie do przepisu Prawa, podał intraty z nich razem przed iedną Kommissyą, dla wyciągnienia Dziesiątego Grosza na Ofiarę Skarbowi; takowy Obywatel ma dowodzić swoiey Possessyonalności przed Kommissyą tego Woiewodztwa lub Powiatu, *respectivè* Kommissyi, gdzie iego Possessya leży, z zaświadczeniem tamtego Woiewodztwa lub Powiatu, do którego Podatek opłaca. Kara na zmyślaiących Possessye, będzie następuiąca: Ktokolwiek odtąd za Rewersem dałby komu Dziedziczną lub Zastawną Possessyą, tracić ią wieczyście będzie, i Sąd temu przyzna Własność zarewersowaney Possessyi, kto dowiedzie Rewersu; nawet choćby ten sam, kto za Rewersem ma Possessyą, dowiodł iey zarewersowania, iemu wieczyście przyznana będzie. A takie Sprawy Sąd Ziemski, *præcisa Appellatione*, sądzić będzie. Kommissya Woiewodzka lub Powiatowa Xięgę Ziemiańską na każdym Seymiku Prezyduiącemu zaraz po zagaieniu, do rąk za Rewersem odsyłać, a przed pożegnaniem Seymiku, dla odniesienia do Archivum, na powrot odbierać ią powinna. Która Xięga ma zawsze znaydować się w dwoiakim Exemplarzu w Aktach Kommissyi właściwey. Dla iednostaynego zaś porządku w całym Kraiu, Schemma i informacyą, podług którego Xięga Ziemiańska sporządzona być ma, tu przyłączamy.

Stanisław Nałęcz Małachowski Ref: W. K. Seymowy i Konfederacyi Prowincyi Koronnych Marszałek.

Kazimierz Xiąże Sapieha Generał Art. Lit. Marszałek Konfederacyi W. X. Litt.

Jozef Korwin Kossakowski Bisk: Infl: i Kurl: Nom: Koad: Bis: Wil: Kazimierz Konst: Plater Kasztelan Generału Trockiego Deputowany do Konstytucyi z Senatu W. X. Lit. Waleryan Stroynowski Podkomorzy Buski Poseł Wołyński z Małopolski Deputat do Konstytucyi. Jan Nepomucen Zboiński P. Z. Dob: Deput: z Prowincyi Wielkopol: Tomasz Nowowieski Łowczy i Poseł Ziemi Wyszogr: Deputowany do Konstytucyi Prowincyi Wielkopolskiey. Jzf Zabieło Poseł z Xięstwa Zmudzkiego Deputowany do Konstyt. Post cujus Constitutionis in Acta præsentia ingrossationem Originale Ejusdem, Eidem offerenti, prævia Officij sui quietatione, est extraditum.

PUCHAŁA *mp.*

Legi juxta Acta Pluskwiński.

600